

Feministiska klassiker i ickevåldsrörelsen

Feminism har revolutionerat ickevåldsrörelsen. Jag skriver här lite kort om några feministiska böcker som blivit klassiker för ickevåld och civil olydnad. Bidra gärna med andra texter i kommentar nedan.

Barbara Deming

Prisons that could not hold, 1995.

We are all part of another, 1984.

Deming tar bl a upp att makt är lydnad. Problemet är de som lyder inte regeringen. Här finns en intressant parallell till dagens feministiska diskussion om att kvinnor inte behöver vänta på att männen ska bli upplysta. Män är inga räddande prinsar, inte ens som negation av en negation: Att män ska sluta med att förtrycka.

Män tjänar på patriarkat och det förändras inte på grund av lobbying och upplysning. Barbara Demings ickevåld visar hur olydnad drar undan källan för makt, lydnaden. Med civil olydnad och andra former av olydnad går det att förändra en ordning även om enskilda inte förändrar sig eller blir medvetna.

Ett moraliskt problem som kan uppstå med kamp mot lydnad är att det skulle kunna lägga skulden på den enskilda kvinnan/mannen. Eftersom patriarkatet splittrar kvinnors solidaritet så blir den bördan oerhört svår. Deming förutsätter dock något liknande som den uppfinning feminister skapade några år senare: vängrupper där deltagarna ger varandra ömsesidigt stöd i samband med civil olydnad. Och att ansvaret för att bryta lydnad och förtryck ligger på ingriparen, bördan läggs inte på offret.

Reweaving the Web of Life

Reweaving the Web of Life (redaktör **Pam McAllister**, 1982). Även publicerad på svenska med ett urval texter från det engelska originalet.

I den engelska antologin finns bl a två kritiska kapitel om Gandhi.

Här finns också den klassiska diskussionen från 70 talet om att androgynitet är en lösning på patriarkatet. Androgynitet blir under sjuttioalet viktig i ickevåldsrörelsens feminism. Män skulle utveckla sina kvinnliga sidor och kvinnor sina manliga sidor (andro-man, gyno-kvinna).

Senare feminister har på ett övertygande sett visat att androgynitet bygger på den heterosexistiska uppdelningen av kön i man och kvinna. Varför skulle manligt och kvinnligt vara något bra som kompletterar varandra? Manligt och kvinnligt är hos Judith Butler båda skapade i en heterosexistisk matris. Vi behöver då snarare överskrida det manliga och det kvinnliga.

Jo Freemans Strukturlöshetens Tyranni

Föredrag 1970, först publicerad 1971.

Den klassiska strukturlöshetens tyranni var med och utvecklade feministiska mötestekniker och verktyg i ickevåldsrörelsen: vängrupp, stämningsunderlättare, maktingripare, tidsunderlättare, förslagsrundor, beslutsrundor, personlig berättelse. Freemans text visar hur strukturer är en motvikt mot vänskapens kottier och innegång.

Cyborgfemenism Donna Haraway och Marge Piercy

En feminist som inte nämns lika ofta i ickevåldsrörelsen är Donna Haraway som bl a skrivit *Cyborgmanifestet*. Där finns det klassiska citatet: Jag är hellre en cyborg än en gudinna. Hon gör upp med idealiseringen och särskiljandet av det manliga och kvinnliga, och av det mänskliga, naturliga och tekniska.

Hon lyfter också fram en plogbillsaktion, avrustning med hammare, i Kalifornien som ett exempel på hur motstånd blir cyborg. Teknik, kroppar och relationer vävs samman i motståndet.

Hennes cyborgfeminism är intressant för just plogbillsaktioner som använder hammare för att bygga om vapen. Hon visar hur vi gör motstånd mot det kvinnliga, manliga, mänskliga, naturliga med hjälp av teknik och genom att förändra tekniken. Avrustning är därför en cyborgaktion.

Hon visar i sina böcker att det inte existerar några som är helt män, kvinnor,

människor, natur, naturfolk. Vi är alla delvis teknik, delvis människa, delvis natur, delvis djur etc. Exempelvis använder jag kläder, glasögon, tandlagning, mediciner, bor i hus etc. Det går inte att skilja oss helt från naturen eller från tekniken. Och tekniken används för att göra motstånd mot det rent naturliga, mänskliga eller mot det rent tekniska, mot teknokratin.

Under sjuttio- och åttiotalet läste många i ickevåldsrörelsen Harraways cyborgfeministiska föregångare Marge Piercy. Marge Piercy skrev flera cyborg feministiska romaner. Den klassiska från 70-talet är *On the edge of time*. Vad jag minns är det där hon tar upp möjligheten av att med tekniken göra så att skillnaden i reproduktionen mellan kvinnor och män försvinner.

Sårbarhetspolitik - Judith Butlers ickevåld

Krigets ramar När är livet sörjbart?

The Force of Nonviolence An Ethico-Political Bind, 2021

Judith Butler utvecklar i *Krigets ramar När är livet sörjbart?* och *The Force of Nonviolence An Ethico-Political Bind* förutsättningarna för ickevåld. Vår sårbarhet inför varandra ska ses som möjlighet inte något som ska övervinnas. Sårbarhet är förutsättningen för politik. Säkerhet är en omöjlighet som med nödvändighet leder till våld och förtryck.

Det vi har gemensamt som levande varelser är att vi är sårbara, att våra liv är osäkra och att vi därför är beroende av varandra.

Per Herngren

3 augusti 2006, version 0.4

(Tillägget om Judith Butlers sårbarhetspolitik skrevs efter första versionen av denna artikel.)

Referens

Judith Butler, *Krigets ramar - När är livet sörjbart?*, Hägersten: Tankekraft förlag, 2009.

Judith Butler, *The Force of Nonviolence An Ethico-Political Bind*, Verso Books,

2021.

Per Herngren, [Ickevåld & queer är sårbar beröring](#), 2013.

Per Herngren, [Befrielse genom sårbar beröring: ickevåld & queer](#), 2014.

Per Herngren, [Inte princip eller mirakelmedel – Judith Butlers ickevåld](#), 2011.

Per Herngren, [Sårbar förutsättning för politik: Judith Butler](#), 2011.

Per Herngren, [Prekaritet gör ingripande nödvändigt – Judith Butler](#), 2011.

Per Herngren, [Cyborgfeminism & civil olydnad](#), 2018.